

EMAIL: AROD@ARODPOLICIES.ORG

WWW.ARODPOLICIES.ORG

Petter F. Wille
Norges Nasjonale Institusjon
for Menneskerettigheter

01. august 2017

VESENTLIGE MANGLER VED ÅRSMELDINGEN 2016.

Vi kontakter Institusjonen for Menneskerettigheter for å gratulere med nyervervet A-status, men også for å gjøre oppmerksom på en alvorlig mangel ved Årsmeldingen.

Dere redegjør i denne for en rekke kritikkverdige forhold. Dette er flott, men vi ser med bekymring på hvordan dere utelater å nevne det mest åpenbare området hvor norske myndigheter urettmessig tar seg til rette på individ plan.

Vi tenker da på narkotikalovgivningen og den vilkårlige forfølgelse som brukerne av de kriminaliserte stoffene opplever å måtte finne seg i.

Ja, tanken på at disse menneskene har rettigheter er ny for nordmenn. Allikevel, internasjonalt ser vi hvordan autonomiprinsippet oftere og oftere trekkes inn som vektfaktor når narkotikalovgivningens konstitusjonalitet avgjøres. Fra flere Latinamerikanske land, samt USA og Canada, finner vi en økende mengde lovgivningsdokumenter og høyesterettsbeslutninger som ugyldiggjør forbudslinjen på dette grunnlaget og den 28. juni fikk vi et nytt eksempel da 118 av Catalonias 127 folkelige representanter stemte for å legalisere Cannabis.

Problemstillingen må altså tas på alvor. I Europeisk sammenheng står Norge alene med Sverige om å opprettholde det narkotikafrie samfunnsidealet og andre land har for lengst gått en mer realitetsorientert politikk i møte. De har forlatt dette idealet fordi det utelukker

mer hensiktsmessige og verdighetsbaserte løsninger, og selv om tanken kan være vanskelig å fordøye for et samfunn som så lenge har stigmatisert rusbrukere viser et kjapt overblikk at rundt fem prosent av befolkningen trues av strafferettslige sanksjoner for vanemønstre som ikke skader andre og som videre på ingen måte kan sies å utgjøre de tungtveiende samfunnsmessige hensyn som statlige myndigheter må kunne gjøre gjeldende. Tvert imot. Etter over femti års narkotikakrig tyder et overveldende faktabilde på at vi har gjort vondt verre og reformbevegelsen har i denne sammenheng lagt frem et samlet argument som viser hvorfor forbudslinjen er uforenlig med sentrale menneskerettsprinsipper.

Norges Nasjonale Institusjon for Menneskerettigheter har tidligere mottatt denne dokumentasjonen og som NGO har vi søkt dialog. Vi finner det derfor beklagelig at dere utelater så sentrale menneskerettsbrudd fra Årsrapporten og vurderer dette som en svikt i strid med deres mandat og paris-prinsippene. Dere skal jo bidra til å styrke gjennomføringen av menneskerettighetene; disse gjelder alle, og også ruspolitikken må tåle strømlinjeforming i tråd med de begrensninger som menneskerettsprinsippene pålegger.

Når dere da besitter dokumentasjon som tyder på at vi har med et situasjonsbilde å gjøre hvor (1) lovgivningen ikke bare forbryter seg mot menneskerettskonvensjonene, men (2) hvor statens tjenestemenn også har vært informert om dette i en ti-års periode og sviktet sitt konstitusjonelle ansvar, tilsier deres ansvarsbilde at institusjonen enten (a) kontakter oss og etterspør ytterligere dokumentasjon, eller (b) foretar videre undersøkelser i saken selv.

Vi vet at det første ikke har skjedd og ut fra Årsmeldingen synes det klart at det heller ikke er det siste er tilfellet. Bevisbildet tatt i betraktning er vi nemlig sikre på at dere, etter nærmere øyesyn, ville måttet konkludere med det samme som den politiske og rettslige tradisjonen som tar autonomiprinsippet med i regnestykkene, og vi finner det derfor maktpåliggende å påminne institusjonen om sitt mandat og samfunnsansvar.

Selv om ruspolitikk er et betent tema sier det nemlig seg selv at vi som samfunn ikke ved leilighet kan velge når det måtte passe å anerkjenne menneskerettsprinsippenes lys. At det fortsatt er tabubelagt å diskutere premissene som forbudslinjen bygger på indikerer ikke annet enn at varsellampene bør blinke for menneskerettsaktivister, for opp igjennom årene er det kun moralsk panikk som har opprettholdt masseforfølgelser og forbrytelser på statlig nivå. Vi er ikke i tvil om at det samme også gjelder narkotikalovgivningen. På ingen andre samfunnsmessige områder har fordommer og hykleri fått råde slik som her, og den moralske panikken som fostret ruspolitikken har fått lange ben å gå på.

Vi i AROD vet dette. Vi har i en årrekke informert norske politikere og departementer om problembildet, men har møtt av en skremmende uvilje mot å akseptere menneskerettsprinsippenes lys fullt ut.

Psykologisk sett er dette kanskje forståelig, idet over femti års narkotikakrig har avlet et moralsk klima hvor vi tar for gitt at vi som samfunn har rett til å dømme og straffeforfølge andre for sine valg av rusmidler. Det krever tross alt en viss integritet å innse at så grove menneskerettsbrudd som vilkårlige straffeforfølgelser av befolkningsgrupperinger foregår også her til lands, og at rundt 200.000 norske borgere per dags dato er gjort rettsløse som følge av en seriekoblet systemsvikt.

At det kan være ubehagelig å ta inn over seg dette bildet er sikkert. Men det forandrer ikke på det faktum at menneskerettsprinsippene er absolutte; de skal sikre alle mot vilkårlige, diskriminerende, og uforholdsmessige statlige inngrep og som dere kan se av vedleggene er problemstillingen høyst reell. Motstanden mot forbudslinjen synes å være trygt forankret i grunnlovfestede prinsipper og de siste ti årene har vi forsøkt å få myndighetene til å ta inn over seg dette bildet, enten ved å ta det til etterretning eller argumentere imot.

Til tross for at det objektivt sett ikke er noen tvil om at statens tjenestemenn har en positiv forpliktelse til å ta påståtte menneskerettsbrudd på alvor, har imidlertid problemstillingen blitt tiet i hjel av samtlige informerte departementer og tjenestemenn og det er i denne sammenheng vi nå—igjen—kontakter Norges Nasjonale Institusjon for Menneskerettigheter.

Vi finner det maktpåliggende å minne dere om deres ansvarsbilde for også brukerne av de illegale stoffene. Internasjonalt teller de over 300 millioner; A-status pålegger dere et ansvar for disse menneskenes rettighetsbilde anerkjennes, hvilket i det videre fordrer at problemstillingen behandles med en viss verdighet.

Dette innebærer selvsagt en viss grundighet, og vi oversender derfor, nok en gang, den dokumentasjon som dere trenger for å sette dere inn i saken.

Vi håper, med dette, at institusjonen tar vår bekymring videre og ser frem til å høre fra dere om det skulle være usikkerheter eller andre momenter som ønskes klarlagt.

Med vennlig hilsen

Roar Mikalsen.
Leder for AROD

Vedlegg:

Disse vedleggene vil gi dere en introduksjon til problemstillingen, samt vår korrespondanse med norske myndigheter. For videre informasjon og departementenes svar, se våre nettsider www.arodpolicies.org eller ta kontakt med oss.

- AROD brev til Helseminister, 16. september 2015
- Svar til Helseminister, 7. april 2016
- Brev til Justis- og beredskapsdepartementet, 1. desember 2013
- Brev til Justis- og beredskapsdepartementet, 7. januar 2014
- Brev til Justis- og beredskapsdepartementet, 4. februar 2014
- Brev til Justis- og beredskapsdepartementet, 4. juli 2014
- Brev til Justis- og beredskapsdepartementet, 16. september 2015
- To End a War
- Constitutional Challenges to the Drug Law: A Case Study